

Respect p Ayscough își soarbe licoarea medicinală (bere amestecată cu absint – amintit mai devreme – măsură profilactică împotriva vrăjitoarelor și a Diavolului), iar Jones mănâncă jos, în beci, într-o liniște de care se bucură pentru prima oară în viață – însă fără avantajul alcoolului, lucru de care nu se mai bucură. Disprețul grosolan șovinist al avocatului pentru martorul său este jignitor, însă stă la baza tuturor atacurilor ironice și de fapt nu prea are tangență cu originea velșă a bietului Jones. Dincolo de o anumită limită și în ciuda unui respect ridicol și a unei slugărnicii față de titluri și ranguri, societatea era la vremea aceea destul de fluidă; cu un dram de noroc și oarecare talent, oameni provenind din medii extrem de umile se puteau ridica și ajunge distinși prelați, cărturari la Oxford sau Cambridge, așa cum era domnul Saunderson, fiul unui modest funcționar însărcinat cu încasarea accizelor, negustori prosperi, oameni ai legii, cum era Ayscough (fiul cel mai mic al unui vicar din nord, sărac lipit pământului), filosofi și încă multe altele. Totuși, sub această limită, societatea era considerată statică. Era lipsită de speranțe: în ochii celor de deasupra, soarta îi era fixată în ziua nașterii.

Lucrul cel mai prețuit de societatea engleză la vremea aceea nu ajuta câtuși de puțin la înfrângerea rigidității acestei limite inexorabile. Se manifesta printr-o preamărire, dacă nu chiar idolatrie a proprietății. Un englez convențional al vremii ar fi putut susține că pavăza națională era reprezentată de biserica anglicană; însă adevărata religie a țării se afla în afara zidurilor acestei instituții apatice. Era mai degrabă

înveșmântată într-un respect profund față de dreptul de proprietate; iar el constituia liantul tuturor claselor, cu excepția celor de jos, dic-tându-le mult din comportament, păreri și gândire. Schismaticii puteau fi împiedicați să candideze la poziții oficiale (de care profitau, devenind adesea conducători de corporații și negoț); proprietatea lor era la fel de inviolabilă ca a oricui. În ciuda doctrinei, tot mai mulți erau gata să tolereze biserica anglicană cu condiția ca ea să protejeze acest drept – și să-i țină de asemenea în frâu pe detestabilii dușmani ai celeilalte aripi, blestemații de papistași și iacobiti. Indiferent de sacrificii, lucrul la care consimțise întreaga națiune trebuia păstrat, iar acesta era nu atât teologia bisericii statornicite, cât dreptul la proprietate și securitatea ei. Lucrul era valabil începând cu proprietarul de casă până la marile moșii ale magnaților whig-i, care, într-o alianță stranie cu City-ul, cu disidenții prosperi și tagma episcopilor, controlau în cea mai mare măsură țara – sau mai mult decât o făceau regele și miniștrii săi. Walpole dădea impresia că deținea puterea; în realitate, era mai degrabă un barometru abil a ceea ce poftele națiunii îi cereau.

Proprietatea rămânea de asemenea o investiție mult mai favorizată decât acțiunile și companiile incipiente, în ciuda prosperității comerciale a secolului. *The South Sea Bubble* din 1721 alterase serios încrederea în aceste metode de a-ți spori averea. Putem chiar să presupunem că această obsesie generală a proprietății ar fi măturat cu ajutorul parlamentului legile îngrozitor de vechi cu privire la stăpânirea de bunuri și achiziționarea lor, aplicate încă în încâlceala nebunească și paralizantă a Curții de Justiție

Libris
Respectăm drepturile de autor

a Lordului Cancelar (ale cărei legi îi dădeau gata până și pe cei mai mari experți ai zilei). Nici vorbă însă, dragostea de proprietate se ciocnea cu un alt mare crez al Angliei secolului al XVIII-lea.

Și anume credința că schimbarea duce nu la progres, ci la anarhie și dezastru. *Non progredi est regredi*¹, cum se spunea: cei din perioada georgiană timpurie l-au omis pe *non*. Acesta era motivul pentru care majoritatea își spuneau whig-i la vremea aceea, însă erau tory-i în sensul modern al cuvântului, adică reacționari. Și asta explică de ce mulțimea era o forță de temut aproape pentru toți cei de deasupra liniei de demarcație, fie ei whig-i sau tory-i, conformiști sau disidenți. Amenința cu răzvrătiri politice și schimbări și, ceea ce era mai grav, amenința proprietatea. Măsura prin care rezolvarea cădea în seama magistraților și a miliției², *The Riot Act*³ din 1715, a devenit aproape sacrosanctă ca statut; în vreme ce legea penală engleză a rămas barbară prin brutalitatea sa, cu pedepsele caracteristice excesive pentru oricine viola sanctitatea proprietății printr-un furtișag minor. „Spânzurăm oameni pentru fleacuri și-i deportăm“ (în precursora coloniei de ocnași din Australia și a celei din America) „pentru lucruri care nici nu merită amintite“, spunea Defoe în 1703. Legea penală avea totuși

-
1. Dacă nu e progres, e regres (lat.).
 2. Vechea formă militară constituțională din Anglia, care consta de obicei din voluntari instruiți, dar care erau chemați numai în situații de urgență. A fost înlocuită în 1907 cu Armata Teritorială.
 3. Prevenirea unei întruniri rebele prin dispersarea ei înainte ca oamenii legii să deschidă focul.

o particularitate neprevăzută și salvatoare. Lipsită până și de cea mai redusă forță polițienească spre a o susține, posibilitatea detectării fărădelegilor, chiar și a arestării vinovaților, era extrem de slabă.

Profesiunea judiciară însăși, ascunsă la loc sigur îndărătul labirintului de cunoștințe sofisticate în domeniu (alias formulări), sporit de nesfârșitele amânări și ocazii de impozitare, inerente sistemului, deținea în schimb un statut extrem de solid. Cel mai mic pas greșit într-un document oficial, de la faptă până la sentință, putea să ducă în multe tribunale la eliminarea și recuzarea acestuia. Executarea minuțioasă a procedurii după tipic își avea rațiunile ei; poate că am prețui mai mult scrupulozitatea secolului al XVIII-lea dacă desfășurarea ei n-ar fi bucurat și buzunarele avocaților. Multe persoane din vremea lui Ayscough au devenit practic agenți funciari și administratori de moșii datorită acestei abilități de a mânui limbajul necesar și cunoștințele procedurale învechite; de a ajunge la *ex parte* prin subterfugii (deseori prin mită) sau printr-o judecată flagrant părtinitoare. Puteau astfel să pună împreună mâna pe proprietate și în același timp să țină la distanță de ea mâinile celor care ar fi avut întru totul dreptul la ea, conform procedurilor legale.

Ayscough se încadra în această ultimă categorie, ca om de afaceri al unui stăpân cu rang de duce. Era și avocat pledant, ceea ce însemna cu totul altceva decât un simplu avocat, o specie pe atunci urâtă de cei mai mulți și disprețuită de profani, care îi socoteau pe bună dreptate preocupați mai degrabă să-și umple cu bani desagii tot mai voluminoși decât să rezolve procesele. Tatăl lui Ayscough fusese vicar la

Croft, un sătuc lângă Darlington, North Yorkshire, al cărui principal proprietar de pământuri și judecător de pace era sir William Chaytor, baronet sărăcit, obligat să-și petreacă ultimii douăzeci de ani din viață (s-a stins în 1720) la Londra, în incinta vestitei închisori a datornicilor – Fleet. Scrisorile nesfârșite ale lui sir William adresate familiei, precum și alte documente ce-i aparținneau, au fost publicate chiar cu un an în urmă și oferă o imagine extrem de vie cu privire la acest aspect al justiției. Fusese nevoit să-și ipotecheze, fără sorți de răscumpărare, moșia din Yorkshire pe care nu avea dreptul s-o înstrăineze. În Fleet, ca mulți alții, devenise victima și mai jalnică nu atât a legii, cât a avocaților care umblau cu chichițe, un caz clasic al nefericirii spre care sunt în stare să împingă un om. Însă câștigase procesul final. Exasperarea sa față de această profesie răzbate până la noi, stigmatizând-o.

Ancheta de care se ocupa Ayscough era fără îndoială în afara obligațiilor lui obișnuite, și anume cumpărarea de proprietăți, acordarea de arende și a dreptului de a deține pământ arendat; procedurile pentru stingerea dreptului de achitare a ipotecilor, judecarea unor solicitări de terenuri și ferme; supravegherea reparațiilor și a asigurărilor, încasarea amenzilor și a plăților datorate moșierilor, birurile celor douăzeci și patru de snopi și cele pe oi, probleme legate de cheresteaua alocată arendașului pentru repararea uneltelor agricole sau pentru căruțe, curățatul gardurilor vii și adunatul pietrei (precum și o sută de alte *casus belli* obscure apărute între moșier și arendaș); în plus mai era manipularea populației târgușoarelor pentru a asigura rezultatul alegerilor parlamentare după

dorința stăpânului; pe scurt, îndeplinea cel puțin șase funcții, care astăzi constituie cel puțin șase profesii distincte. N-ar fi ajuns acolo unde se afla dacă n-ar fi fost un avocat asiduu în termenii epocii în care trăia, precum și o persoană rezonabil de civilizată; și una dibace, în termenii lui Claiborne... care pricepea de unde bate vântul. Ceva mai devreme l-am citat pe Defoe, cu vestitul său pamflet *Cum se poate veni cel mai ușor de hac disidenților*. Pamfletul fusese scris cu o generație în urmă, curând după moartea lui William al III-lea și urcarea reginei Anne la tron. În acea vreme, administrația aparținea partidului tory, iar sentimentul reacționar crescuse în intensitate în cadrul bisericii anglicane. Defoe nu făcuse altceva decât să le joace un renghi, căci (deși el însuși de proveniență disidentă) se prefăcuse a scrie ca și cum aparținea acestor „extravaganți” și propusese o soluție foarte simplă: să-i spânzure pe toți disidenții sau să-i surghiunească în America. Gluma a dat greș, fiindcă unii dintre tory-i adoptaseră întocmai soluția draconică și grotescă și declaraseră pamfletul excelent. Defoe fusese nevoit să ispășească prin punere la stâlpul infamiei (în mijlocul gloatei care-l aclama și bea în sănătatea lui), apoi prin detenție la Newgate; judecase extrem de greșit simțul umorului propriu adevăraților săi dușmani, extremiștii tory-i din biserică și parlament. Una dintre victimele de atunci fusese și tânărul Ayscough, care la vremea aceea împărtășea vederile partidului tory. Ca să fim sinceri, considerase soluția spânzurătorii cam exagerată, însă sprijinise ideea de a descotorosi Anglia de adunări și întruniri clandestine și instigatoare prin aruncarea lor în